

Interview s Michaelom Galsworthym

Prečo si sa rozhodol realizovať svoju prednášku s témou podfinancovania vedy a výskumu nových členských krajín EÚ práve na Slovensku?

Keď som sa dostal po prvýkrát do kontaktu s členmi asociácie Cassovia Life Sciences a povedali mi, že jeden z mojich článkov pokladajú za veľmi užitočný, rád som sa s nimi podelil aj o moju ďalšiu prácu. To viedlo k dlhšej diskusii, z ktorej vyplynulo, že zdieľame veľmi podobné názory na situáciu podfinancovania východoeurópskych krajín. Následne ma pozvali, aby som prišiel a prednášal v Košiciach. Najskôr som myslel, že z ich návrhu nič nebude, ale rýchlo sa ukázalo, že sú nadšení a efektívni pri organizácii. Urobili na mňa silný dojem, že skutočne ide o akčných ľudí. A to je obrovský rozdiel.

Prečo si zameral svoj výskum práve smerom na východnú Európu?

Osobne, mám veľmi silný vzťah k vede vo východnej Európe, pretože som žil 5 rokov v Slovinsku a pracoval som na dvoch medzinárodných grantoch, financovaných EÚ. Všimol som si veľké nedostatky, aké tam boli a tiež som videl, akí schopní ľudia tam žijú.

Vidieť obrovské finančné rozdiely medzi východom a západom ma viedlo hlbšie a hlbšie do politiky a bol som šokovaný z niektorých vecí, na ktoré som prišiel

Boli projekty EÚ nejakým spôsobom s touto témou prepojené?

Jedným z projektov bola analýza výdavkov a príjmov z EÚ fondov na biologické vedy. Vidieť obrovské finančné rozdiely medzi východom a západom ma viedlo hlbšie a hlbšie do politiky a bol som šokovaný z niektorých vecí, na ktoré som prišiel na oboch úrovniach – európskej komisie ako i národnej štátnej správy.

Túto prednášku robím rád, pretože verím, že je dôležité začať prepájať informácie, aby komisia spolu s iniciatívami zdola spoločne pomáhali nachádzať vynaliezavejšie spôsoby, ako podporiť východnú Európu na jej ceste k využitiu jej obrovského vedeckého potenciálu naplno.

Východoeurópske vlády nechávajú svojich vedcov doslova v kaši s poddimenzovaním ich platov, chabými plánmi a nedostatkom záujmu

Čo je hlavným posolstvom Tvojho výskumu?

Hlavným posolstvom je, že východoeurópske vlády nechávajú svojich vedcov doslova v kaši s poddimenzovaním ich platov, chabými plánmi a nedostatkom záujmu. Európska komisia situáciu ešte zhoršuje tým, že adaptuje výšku ich platov na lokálne pomery.

Čo to spôsobuje?

Spôsobuje to najmä vysoký odliv mozgov. Znamená to, že východoeurópski vedci nedostanú dobrý plat v ich vlastnej krajine – dokonca aj keď je hrazený z fondu EÚ. Avšak, vďaka dobrému pohybovému mechanizmu a medzinárodným projektom,

dobří východoeurópski vedci dnes môžu ľahšie získať lepšie platenú prácu kdekoľvek v Európe - a platové rozdiely sú omnoho vyššie ako rozdiely v ostatných životných nákladoch. Takže samozrejme odídu. To znamená, že východoeurópske výskumné inštitúcie stratia svoje najväčšie talenty, stávajú sa menej konkurencieschopnými, získavajú menej grantov z EÚ a tým pádom aj menší objem investícií. Ako sa stále viac spoliehajú na fondy EÚ, skôr než na znižujúce sa národné fondy (úspornosť toto všetko len výrazne zhoršuje), vytvára sa tým klesajúca špirála na peniaze a talenty.

Na ktorej strane je podľa Teba chyba?

Teraz nesporne môžete povedať, že chyba je na strane vlády daného štátu, ale môžete tiež povedať, že komisia by mala dať rovnaký plat za rovnakú prácu, pretože to je to, čo vytvára skutočnú konkurenciu. Komisia sa skutočne snaží robiť veľa, stimuluje východnú Európu zhora, a to ponúknutím podporných grantov vládám členských krajín. Ale aj keby vlády využívali tieto peniaze správne (a oni to nerobia), je to úplne k ničomu, keďže zároveň sťahujú koberec spod ich nôh a vedcom umožňujú zarobiť len odrobinky, až dokým sa nerozhodnutú presťahovať do bohatej krajiny.

Európska komisia situáciu ešte zhoršuje tým, že adaptuje výšku platov vedcov na lokálne pomery a to spôsobuje vysoký odliv mozgov

Prečo si sa rozhodol zamerať svoj výskum práve na túto tému?

Toto nie je témou mojej práce. Moja práca sa v súčasnosti týka zlepšovania operácií a starostlivosti v nemocniciach a vyhodnocovania významných výskumných smerov. Avšak, tento východoeurópsky problém je niečo, čomu som sa investigatívne venoval niekoľko rokov bez nároku na plat, pretože je to podľa mňa nesmierne dôležité. Náš projekt, financovaný EÚ, ktorý končil v roku 2009, mal za úlohu zviditeľniť to najlepšie z výskumov EÚ. Analyzovali sme, kam šli peniaze a aké boli výstupy.

Ako si sa dostal k podfinancovaniu vedy vo východoeurópskych krajinách?

Po skončení projektu som dlho pracoval na téme vplyvu ekonomiky na vedu. Toto prinieslo spornú otázku ohľadom východnej Európy, ktorá udrela na správnu strunu v súvislosti s mojimi osobnými skúsenosťami. Na základe toho som začal skúmať všetky politické dokumenty, týkajúce sa toho, ako EU plánovala napraviť túto katastrofálnu situáciu – a nenašiel som nič uspokojujúce. Aj som o tom napísal. Toto všetko bola nadštandardná práca realizovaná len na základe môjho osobného presvedčenia. Avšak, prinieslo mi to veľa pozornosti. Je to veľká, otvorená otázka a ja som hlasným obhajcom toho, aby sa to dostalo na oči verejnosti a narábalo sa s tým správne.

Čo je pridanou hodnotou Tvojho výskumu?

Európska komisia sa chystá spustiť nový program s názvom " Horizont 2020", ktorý by mal prebiehať v rokoch 2014-2020. Bude financovaný sumou 70 miliárd eur. Pracovali sme veľmi tvrdo na formulovaní inovačnej a konštruktívnej spätnej väzbe o tom, ako EK môže posunúť svoje plány na vyššiu úroveň. Viem, že naše odporúčania boli mnohými ľuďmi z komisie zapracované. Uskutočnenie nejakej politickej zmeny v tak kolosálnom programe by sa premietalo do výraznej pridanej hodnoty .

Ale stále sa nepodarilo presadiť zásadnú zmenu..

Nie, lebo oni zameriavajú svoju pozornosť najmä na informatizáciu a menšiu na problematiku východnej Európy. To je dôvodom, prečo je veľmi dôležité, že nastáva verejná debata a komunikácia vo východnej Európe ohľadom platových otázok a ďalších aspektov, kde východoeurópski vedci môžu dostať viac peňazí v rámci nového programu. Jednou z dôležitých oblastí je dôraz, ktorý komisia kladie na malé a stredné podniky vo vede. Ak v súčasnosti výskumní pracovníci a malé podniky vo východnej Európe vytvárajú komunikačné siete a prepájajú sa so západnými inštitúciami, môžu začať bojovať tam, kde by mali, bez toho, aby sa spoliehali na svoje vlády, ktoré im zvyčajne neponúkajú na tomto fronte žiadnu pomoc.

K čomu smeruje Tvoje úsilie?

Mali by ste vedieť, že v komisii je veľa ľudí, ktorí majú záujem počuť od samotných nadšených inovatívnych východoeurópskych vedcov, ako sa dá zvýšiť konkurencieschopnosť v regióne. Až príliš často sa musia vysporiadať s politikmi, ktorí majú veľmi chabé chápanie hodnoty vedy pre ekonomiku. Chcem pomôcť vytvoriť nové nadšenie pre potenciál východnej Európy a začať spájať nápomocných ľudí z komisie s dynamickými a proaktívnymi vedcami z východnej Európy. Mám silný pocit, že to povedie k vzniku nových kanálov porozumenia, podpory a nakoniec ceste k win - win scenáru - že všetci budeme mať záujem na tom, aby východoeurópska veda mala v rámci štruktúry európskej vedy čoraz reprezentatívnejšie postavenie. Toto by bolo pre mňa zadostúčením za všetky osobné investície vložené do boja za túto východoeurópsku problematiku.